

Vlaams Instituut voor de Zee
Flanders Marine Institute

Verschenen in
Zeepaard 42(5)

MINI TABEL

strandwerkgemeenschap

HET BRUINWIERGESLACHT SPHACELARIA IN NEDERLAND II - Determineertabel - P.H.M. Huwae

Zoals in het vorige Zeepaard beloofd is, volgt hier de determineertabel, waarmee alle tot nu toe in ons land gevonden soorten van de orde der Sphacelariales op naam kunnen worden gebracht. Naast de genoemde Sphacelaria-soorten is ook Cladostephus spongiosus opgenomen, omdat deze verwante soort makkelijk met Sphacelaria kan worden verward.

Verwarring met Ectocarpaceen is te vermijden, aangezien hierbij de topcel spits is i.p.v. afgerond en de opbouw van de draden altijd eenrijg.

Voor een zekere determinatie is een microscoop met micrometer vrijwel onontbeerlijk, daar de diameter van de filamenten een zeer belangrijk determinatiekenmerk vormt.

Met nadruk wil ik erop wijzen, dat determineren van enkele draden nauwelijks met zekerheid kan gebeuren. Doch combinatie van gegevens over de groeiplaats en de vorm moeten het mogelijk maken achter de juiste naam te komen.

De figuren 1 t/m 7 zijn ontleend aan Prud'homme van Reine (1982). Voor de betekenis van de gebruikte termen wordt verwezen naar het vorige Zeepaard (Huwae, 1982).

Tabel tot de soorten (naamgeving naar Prud'homme van Reine, 1982).

- 1 -De secundaire segmenten bezitten weinig of geen secundaire dwarswandjes ----- 2
- Vrijwel elk secundair segment bezit meerdere secundaire dwarswandjes ----- 6

- 2 -De diameter van de hoofdassen bedraagt meestal meer dan 60
mikron ----- 3
- De diameter van de hoofdassen bedraagt meestal minder dan 55
mikron ----- 5
- 3 -De hoofdas is 100-150 mikron in doorsnee. Planten 10-20 mm
hoog, veervormig vertakt. Propagula gedrongen, zonder duidelijke
armen (fig. 1) Sphacelaria plumula Zanardini
- Hoofdassen 20-90 mikron in doorsnee. Planten 10-40 mm hoog,
niet veervormig vertakt. Propagula, indien aanwezig met een
eindhaar en 3 duidelijke worstvormige armen.
Sphacelaria cirrosa (Roth) C.A. Agardh ----- 4
- 4 -Leeft op Cystoseira baccata of Halidrys siliquosa. Planten
zelden met propagula, vaak met uniloculaire of pluriloculaire
sporangia. Rondom de hoofdassen vaak veel afdalende rhi-
zoïden, die een beschorsing vormen (fig. 2).
S. cirrosa ecad bipinnata
- Op steen of op andere wieren. Meestal met veel propagula,
zelden met sporangia. Weinig of geen beschorsing op de hoofd-
assen (fig. 3) S. cirrosa ecad cirrosa
- 5 -Hoofdassen 25-50 mikron in diameter, met in zijaanzicht 1-6
lengte wanden per segment. Segmenten 25-40 mikron lang. Plan-
ten 10-30 mm hoog. Zijtakken maken een hoek van minder dan
45 graden met de hoofdas. Propagula met 2 of 3 duidelijke
armen, die niet zijn ingesnoerd (fig. 4).
Sphacelaria rigidula Kützing
- Hoofdassen 22-32 mikron in diameter, met in zijaanzicht 0-2
(-3) lengte wanden per segment. Segmenten 20-28 mikron lang.
Zijtakken schaars, maken een raakhoek van 90 graden met de
hoofdas. Propagula onbekend (fig. 5).
Sphacelaria nana Naegeli ex Kützing
- 6 -Plant veervormig vertakt, tot 10 cm hoog. Geen pericysten
aanwezig. Hoofdassen gedeeltelijk met beschorsing door afda-
lende rhizoïden (fig. 6)
Sphacelaria plumigera Holmes
- Plant slechts weinig vertakt of met kransen van zijtakjes
rond de hoofdas ----- 7

7 -Vertakking onregelmatig, zijassen van verschillende lengten. Beschorsing ontbreekt. Pericysten aanwezig. De filamenten bevatten geen grote centrale cel. Planten tot 10 mm hoog. (fig. 7) Sphacelaria radicans (Dillwyn) C.A. Agardh

-Dikke opgerichte hoofassen (tot 10 cm hoog) en met zijtakken in kransen. Soms matvormend (tot 1 cm hoog). Geen pericysten aanwezig. Bij dunne filamenten is de grote centrale cel zichtbaar (fig. 8) evenals bij de kranstakjes.

Cladostephus spongiosus (Hudson) C.A. Agardh

LITERATUUR.

Coppejans, E en D. van der Ben, 1980. Zeewierengids voor de Belgische en Noordfranse kust. Belg. Jeugdb. voor Natuurstudie.

Huwaë, P.H.M., 1982. Het bruinwierengeslacht *Sphacelaria* Lyngbye in Nederland I. *Het Zeepaard* 42(4): 106-112.

Prud'homme van Reine, W.F., 1982. A taxonomic revision of the european Sphacelariaceae (Sphacelariales, Phaeophyceae). Dissertatie, Leiden Botanical Series vol. 6, 1-293.

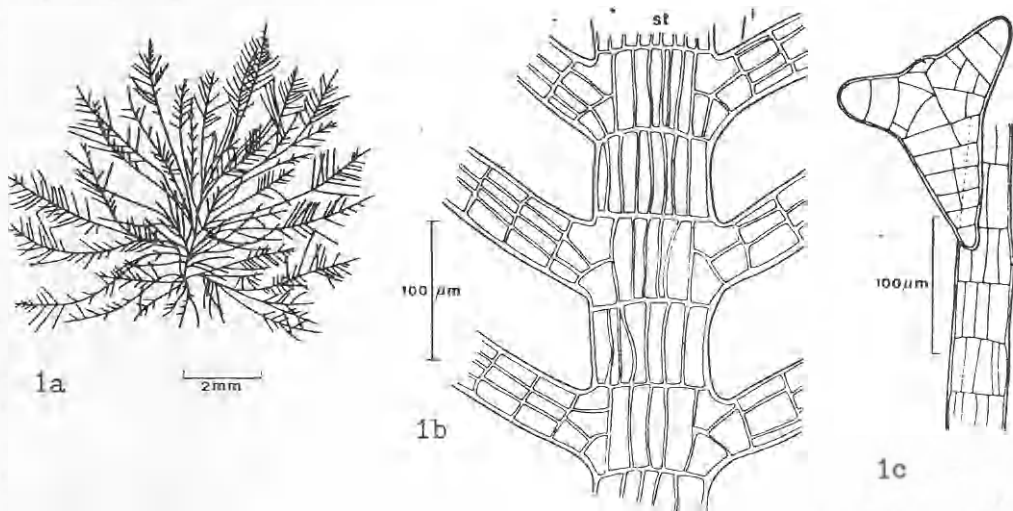

Fig. 1 *Sphacelaria plumula*
1a habitus; 1b detail; 1c propagulum

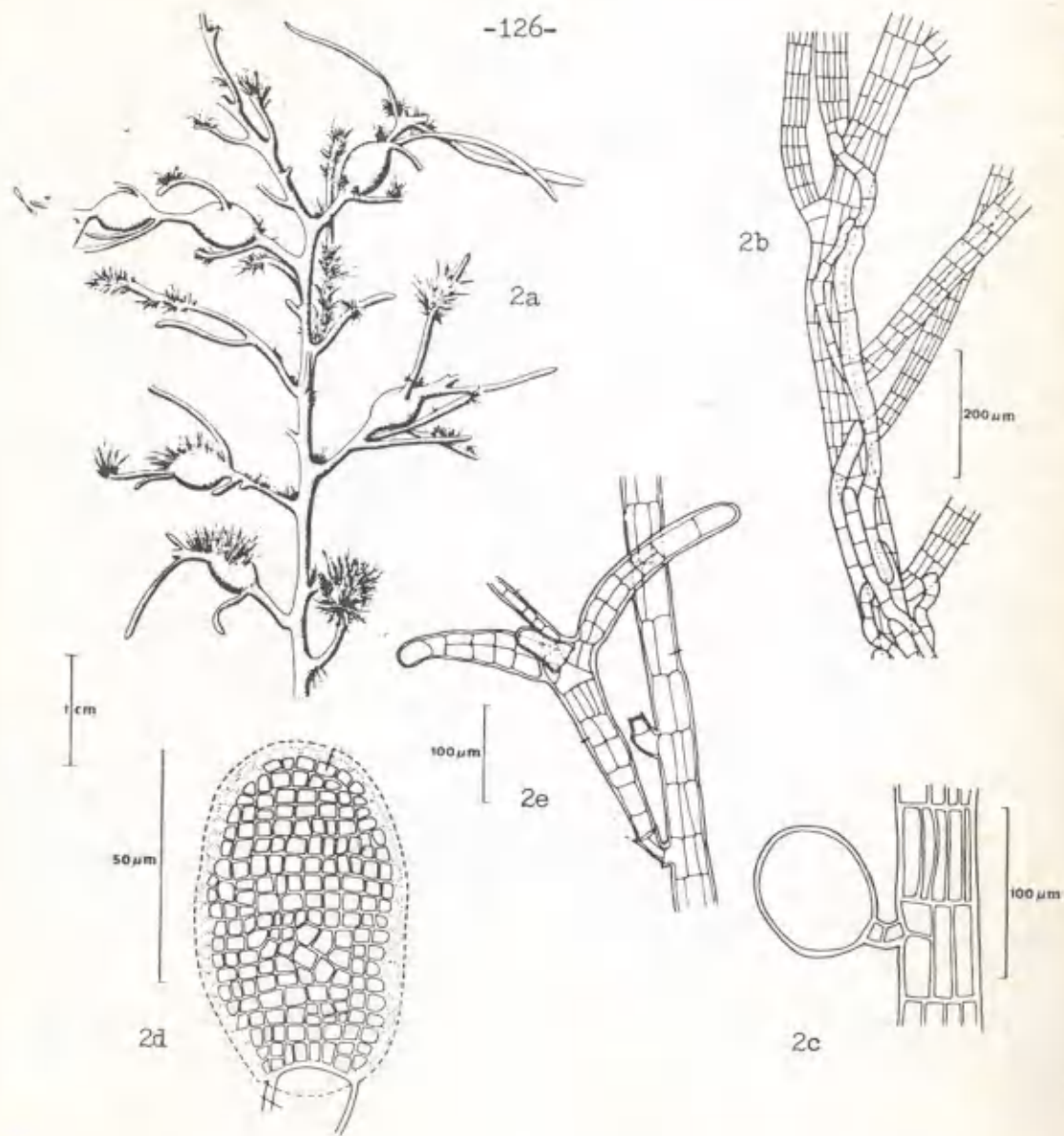

Fig. 2 *S. cirrosa* ecad bipinnata
2a habitus (op *Cystoseira baccata*); 2b Detail met rhizoiden;
2c uniloculair sporangium; 2d pluriloculair sporangium;
2e propagulum

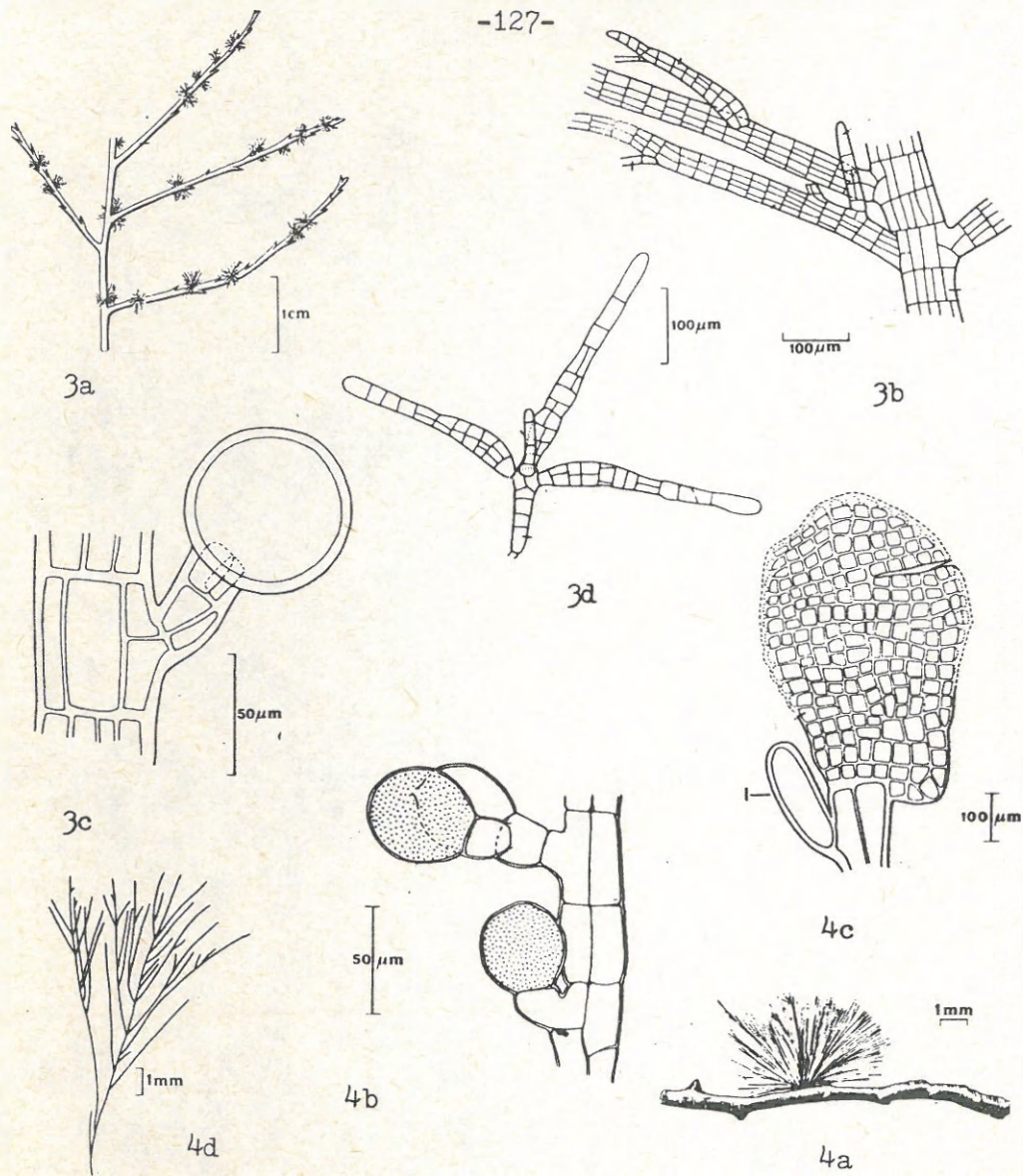

Fig. 3 *S. cirrosa* ecad *cirrosa*
3a habitus (op *Desmarestia aculeata*); 3b detail; 3c unilocular sporangium; 3d propagula.

Fig. 4 *S. rigidula*
4a habitus; 4b unilocular sporangium; 4c plurilocular sporangium; 4d detail.

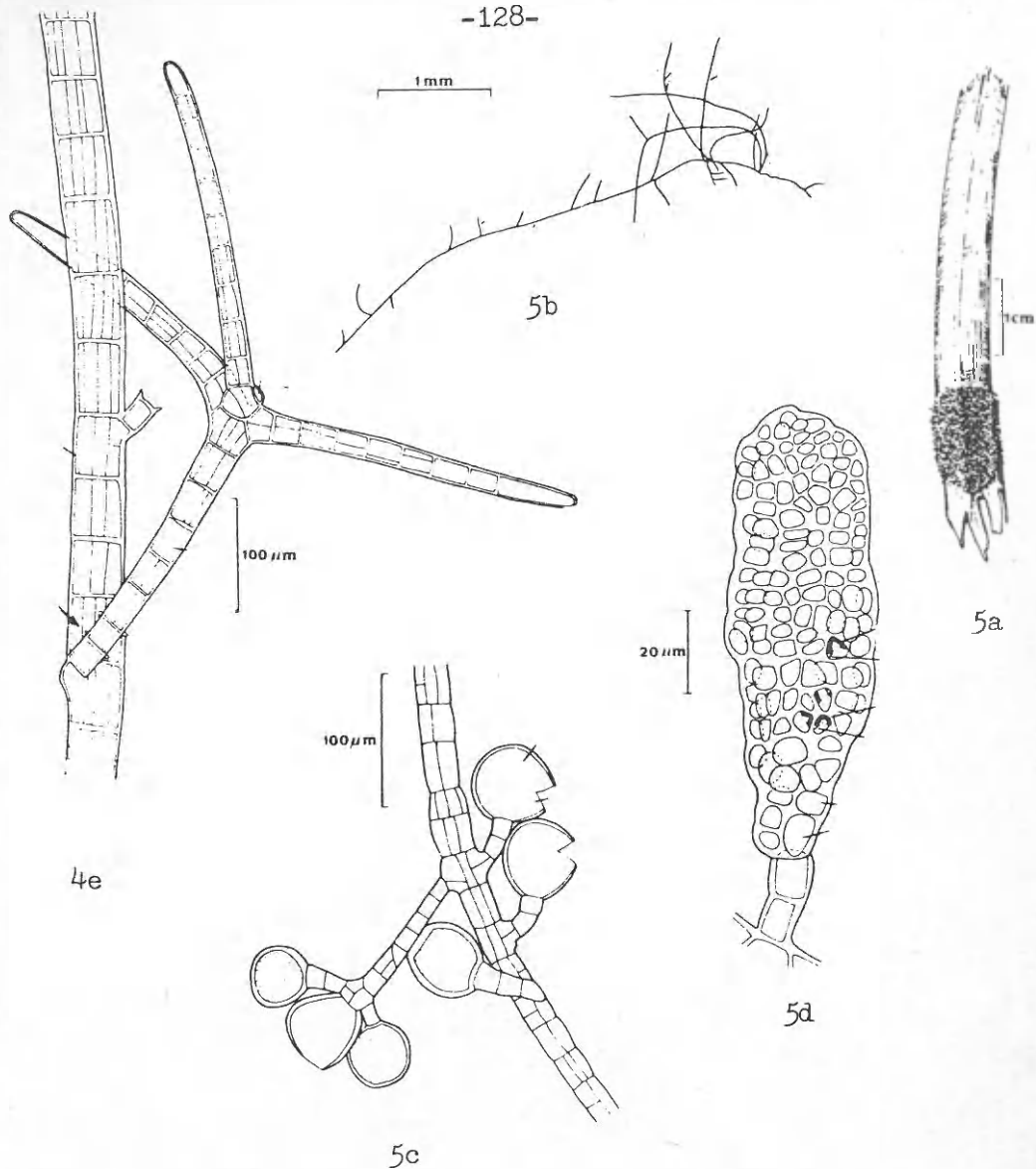

Fig. 4 *S. rigidula*

4e detail filament met propagulum.

Fig. 5 *S. nana*

5a habitus op stengel van *Scirpus maritimus*; 5b detail;

5c detail filament met uniloculaire sporangia; 5d pluriloculaire sporangium.

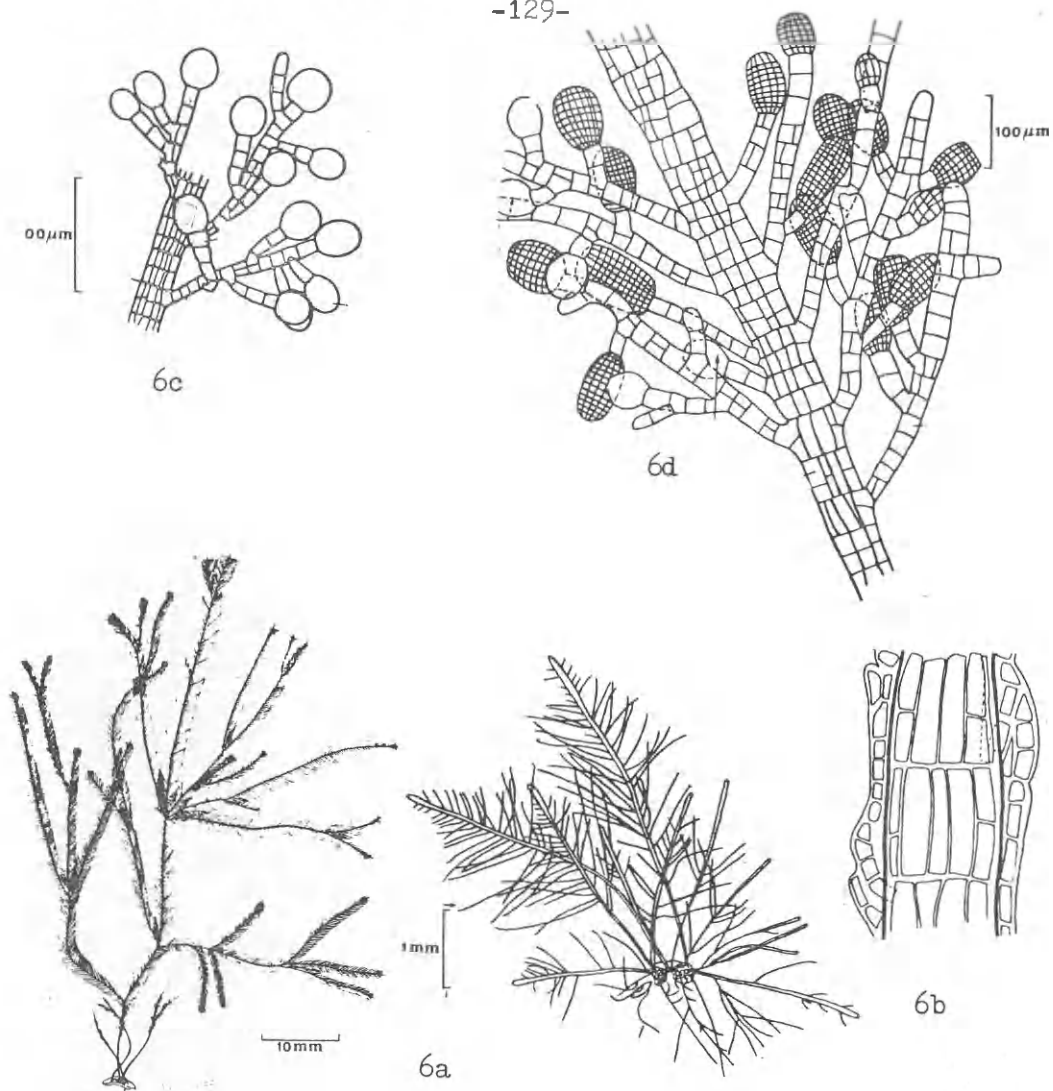

Fig. 6 *S. plumigera*
6a habitus (volgroeid en jong ex.); 6b lengte doorsnee;
6c uniloculaire sporangia; 6d pluriloculaire sporangia.

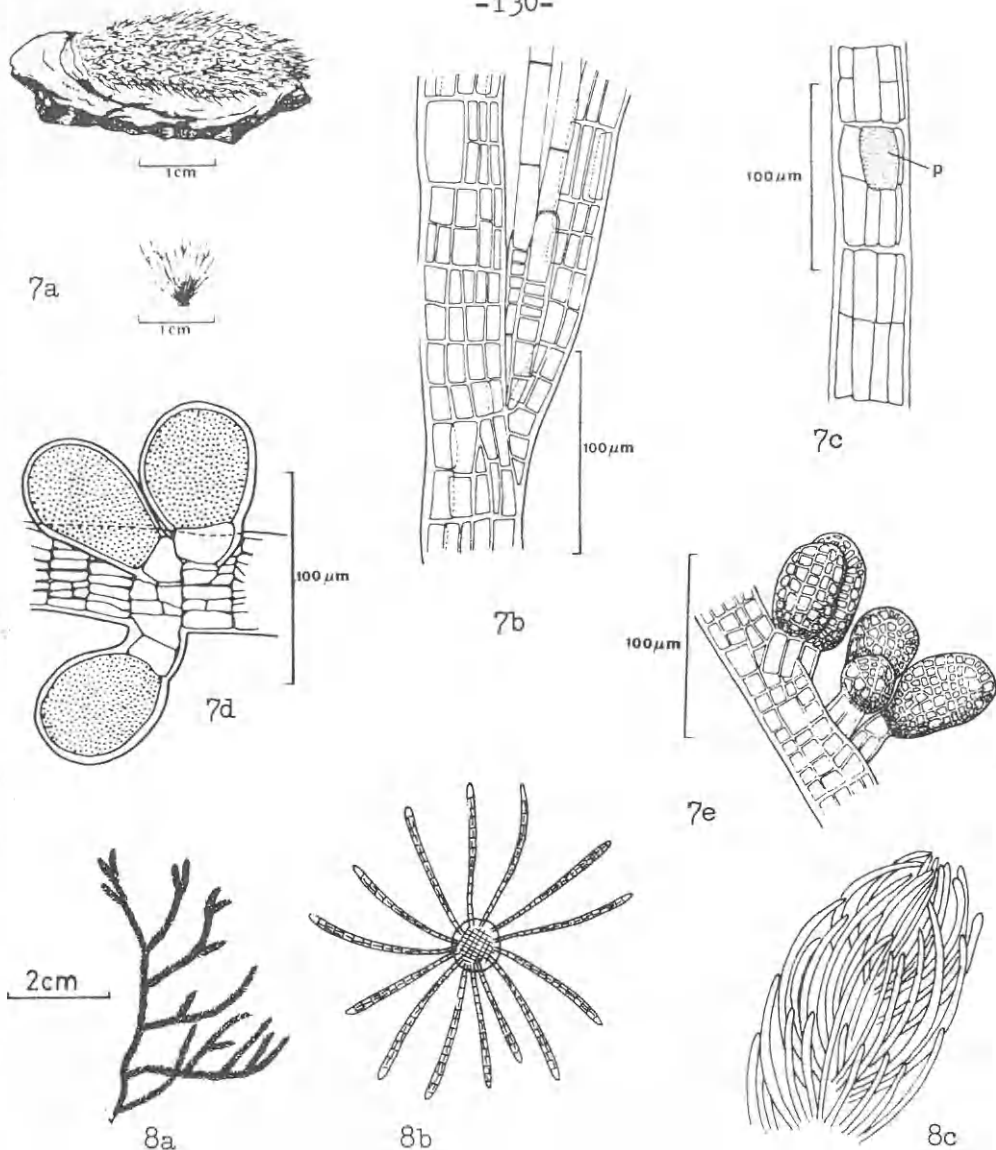

Fig. 7 *S. radicans*

7a habitus; 7b detail; 7c detail met pericysten

7d uniloculaire sporangia; 7e pluriloculaire sporangia

Fig. 8 *Cladostephus spongiosus* (uit: Zeewierengids, Coppejans en Van der Ben

8a habitus; 8b dwarsdoorsnee; 8c detail van top.